

De ark meegenomen

Thema: Richters
1 Samuël 4

VOORAF

In de voorgaande hoofdstukken werd verteld dat de Heere Samuël riep tot profeet. Hij is de aangevozen persoon om Gods boodschap door te geven aan de hogepriester Eli en de Israëlieten. Samuël wordt door het volk erkend als profeet. Uit het eerste vers van 1 Sam. 4 blijkt dat het volk door Samuël op de hoogte is gesteld van het aanstaande oordeel.

UITLEG VAN DE TEKST

Het leger van Israël is uitgetrokken om te strijden tegen het leger van de Filistijnen. De Israëlieten legeren zich in Eben-Haëzer en de Filistijnen in Afek. Eben-Haëzer ligt nog net in het centrale heuvel-land en is waarschijnlijk de meest westelijke Israëlietische nederzetting. Afek ligt ten westen van Eben-Haëzer en maakt deel uit van de kustvlakte. De Filistijnen gaan tot de aanval over en verslaan de Israëlieten. Zo'n 4000 mannen komen om. De Israëlieten gaan na deze nederlaag terug naar het legerkamp in Eben-Haëzer. Een duidelijke leider blijkt er niet te zijn. De oudsten van het volk bespreken daarom met elkaar de situatie. De vraag die hen bezighoudt, is het waarom van de nederlaag die men leed. Waarom heeft de Heere hen niet de overwinning laten behalen? Helaas leidt de nederlaag die ze leden niet tot verootmoediging. Dat de nederlaag zou kunnen wijzen op Gods oordeel over hun zonden, komt niet in hen op. De oudsten wenden zich niet tot de Heere, maar bedenken zelf een oplossing. Ze besluiten de ark van het verbond uit Silo te halen. Ze vereenzelvigen de ark met de Heere. Zij denken zo de Heere aan hun zijde te hebben en de overwinning te kunnen behalen. Dat zij hiermee tegen de wet van de Heere

ingaan en het allerheiligste ontheiligen, gaat aan hen voorbij. Alleen de hogepriester mocht eens per jaar het heilige der heiligen, de plaats waar de ark stond, betreden. Daarbij voorkwam een wieroookdamp dat de hogepriester de ark rechtstreeks zag. Daarin kwam nog eens extra tot uitdrukking dat men niet zomaar tot God kon naderen.

Het volk dat in het legerkamp is, stuurt een groep mensen naar Silo, om de ark op te halen. De ark van het verbond wordt in het vierde vers omschreven als 'de ark des verbonds van de Heere der heirscharen, Die tussen de cherubs woont'. De Heere is de Aanvoerder van de hemelse legermachten. Hij wordt omgeven door Zijn engelen, uitgebeeld in die cherubim. De ark is het symbool van de macht en de majesteit van God. Hij mag echter niet vereenzelvigd worden met de ark.

De mensen die de ark weghalen uit Silo, nemen ook Hofni en Pinehas, de twee zonen van Eli, mee. Het kan zijn dat deze twee mannen de ark uit het heilige der heiligen hebben gehaald en de ark (helpen) dragen. De ark wordt naar het legerkamp in Eben-Haëzer gebracht. Als de Israëlieten de ark zien, breekt een luid gejuich uit zodat de aarde beeft.

Het geschreeuw is zo luid dat het in het Filistijnse legerkamp wordt gehoord. De Filistijnen vragen zich af wat dit geschreeuw te betekenen heeft. Ze komen er al snel achter dat de ark van het verbond is aangekomen in het legerkamp van de Israëlieten. De Filistijnen schrikken erg. Ze menen dat God in het legerkamp van de Israëlieten is aangekomen. Daarom roepen ze uit: 'Wee ons, want dierge-

lijke is gisteren en eergisteren niet geschied.' De Filistijnen vragen zich af wie hen zal kunnen redden uit de hand van de goden van Israël. Hun eigen godsbeeld projecteren ze op de God van Israël, daarom spreken zij in meervoud. Dit zijn de goden die het volk hebben verlost uit de hand van de Faraon van Egypte, die met vele plagen werd geslagen. Nu de goden van de Israëlieten het legerkamp zijn binnengehaald, verwachten zij dat hen iets soortgelijks zal treffen.

De Filistijnen spreken elkaar moed in en roepen elkaar op sterk te zijn. Ze zijn bang dat de rollen omkeren. Tot op dit moment waren de Filistijnen de Israëlieten de baas, maar nu leeft de angst dat de Israëlieten hen de baas zullen worden.

In de strijd die ontstaat, worden de Israëlieten door de Filistijnen verslagen. De Israëlieten slaan op de vlucht. Israël lijdt een grote nederlaag: 30.000 man voetvolk sneuvelt. De Filistijnen nemen de ark mee. De twee zonen van Eli, Hofni en Pinehas, worden gedood. Niet alleen de ark is weg, er zijn ook geen rechtmatige erfgenamen van het hogepriesterambt meer.

Na de veldslag rent een Benjaminit naar Silo om daar het bericht van de nederlaag te brengen. Na een tocht van zo'n 32 kilometer komt de man in Silo aan. Hij heeft zijn kleren gescheurd en aarde op zijn hoofd gedaan. Een blik op deze man maakt al duidelijk dat hij met een onheilstijding komt. Het scheuren van kleren en het leggen van aarde op het hoofd zijn tekenen van rouw. De oude Eli zit langs de weg en wacht vol spanning op bericht over de ark. Wanneer de Benjaminit in Silo komt, beseffen de inwoners van deze plaats wat er is gebeurd. Ze schreeuwen hun verdriet uit. Eli hoort het geschreeuw en vraagt naar de reden van dit geschreeuw. Eli is op dat moment 98 jaar oud en kan niet zo goed meer zien. De boodschapper vertelt dat hij zich op het slagveld bevond en is weggevlucht. De oude hogepriester vraagt wat er gebeurd is. De man antwoordt dat de Israëlieten zijn gevlucht en dat zij een zware nederlaag hebben geleden. De boodschapper vertelt dat de twee zonen van Eli zijn gestorven. Als laatste vertelt hij dat de ark is buitgemaakt. Als Eli dat hoort, valt hij achterover van zijn stoel en komt terecht langs de poort. Eli breekt, mede vanwege zijn zware gewicht, zijn nek en sterft. Eli richtte Israël veertig jaar.

De vrouw van Pinehas is zwanger en staat op het punt haar kind te baren. Wanneer zij het bericht over het verlies van de ark hoort en haar over de dood van haar schoonvader en haar man wordt verteld, kromt zij zich vanwege haar weeën en

baart een zoon. Het moment dat zij een zoon baart, wordt het tijdstip van haar dood. Terwijl zij op sterven ligt, proberen de vrouwen die haar bijstaan haar te troosten. Ze zeggen haar dat zij niet bang hoeft te zijn, omdat ze een zoon heeft gebaard. De vrouw van Pinehas geeft echter geen antwoord op hun woorden. Ze is zo aangeslagen door de omstandigheden, dat ze haar kind een door de omstandigheden bepaalde naam geeft. Ze noemt haar zoon Ikabod. Dit betekent: de eer is weg. Doordat de ark is weggenomen, is de eer weg. Ook al spelen het overlijden van haar man en haar schoonvader een rol in de naamgeving, het feit dat de ark in handen van de vijand is, telt voor haar het zwaarst.

TER OVERWEGING

Een aantal zaken kunnen nader worden uitgewerkt:

1. God heeft het oordeel laten aankondigen door zijn knecht Samuël. Helaas legt het volk deze oordeelsaankondiging naast zich neer. Het volk vernedert zich niet voor het aangezicht van de Heere. Net als Ninevé in de dagen van Jona had het volk zich moeten verootmoedigen en schuld moeten belijden. Het volk bekeert zich niet en maakt zich rijp voor het oordeel.

De vraag is wat wij doen met het Woord van de Heere. Ook tegen ons wordt gezegd dat wij omkomen als wij op onze eigen gekozen weg verder gaan. Laten wij onze zonden belijden en de toevlucht nemen tot de Heere Jezus, Die voor zondaren het oordeel heeft gedragen. Alleen door Hem worden we gered van Gods toorn.

2. De oudsten van Israël maken een grote fout door de ark naar het leger te halen. Zij handelen eigenmachtig en vragen niet wat de Heere ervan vindt. De ark kan hen niet redden. Alleen de Heere kan hen redden. Daarbij had God allerlei wetten gegeven voor de omgang met de ark, ook daaraan schijnen de Israëlieten zich niet te storen. Ze gaan er aan voorbij dat God gehoorzaamheid vraagt. Zij mogen niet naar eigen believen met Gods inzettingen omgaan. Zij hebben zich over te geven in de handen van de Heere. Wij mogen God niet voor ons karretje spannen. We moeten Gods hulp niet voor noodgevallen reserveren. We moeten leren alles in handen van de Heere leggen. We moeten bidden om de leiding van de Geest. Dat ontbrak er bij Israël aan.

3. De ark is het zichtbare teken van de aanwezigheid van God, meer niet. De doop is het teken van de afwassing van de zonde, maar het is de afwassing zelf niet. Aan het teken hebben we niet genoeg. We hebben dat wat het teken betekent nodig. We hebben de daadwerkelijke afwassing van onze zonden door het bloed van

Christus nodig. Zo heeft Israël niet genoeg aan de ark, ze hebben de Heere Zelf nodig.

4. Door eigen nalatigheid krijgt het volk te maken met de vijandschap van de Filistijnen. De Heere had hen bij de inname van Kanaän bevolen de Filistijnen uit te roeien. Doordat ze dit hebben nagelaten, krijgen ze steeds weer met dit volk te maken. Dit vormt een straf op de ongehoorzaamheid van de Israëlieten. Wie Gods geboden negeert, haalt het oordeel over zich heen.
5. De vrouw van Pinehas heeft door wat het betekent dat de ark is buitgemaakt. Stervend legt ze daar getuigenis van af in de naamgeving van haar kind. De wegvoering van de ark grijpt haar meer aan dan het overlijden van haar man en schoonvader. Ikabod betekent 'de eer is weg'. We kunnen ook zeggen de heerlijkheid is weg. Gelukkig blijft die heerlijkheid niet weg. God

zorgt er Zelf voor dat die heerlijkheid weer terugkomt. Ten diepste is die heerlijkheid er in zijn meest volle glans als de Heere Jezus gekomen is. Wij mensen zijn door de zonde Gods heerlijke beeld kwijtgeraakt. Daardoor is de eer weg. Gods beeld komt terug als de Heere Jezus ons leven vernieuwt en vervult. De eer van God is dan teruggekomen.

GELOOFSLEER

- Heidelbergse Catechismus, zondag 34, vraag en antwoord 94 en 95. Wie op het teken van de ark vertrouwt, maakt zich een god naar zijn beeld en naar zijn gelijkenis en vertrouwt niet op de Heere Zelf.
- Heidelbergse Catechismus, zondag 35, vraag en antwoord 96. God wil gediend worden zoals Hij Zich in Zijn Woord openbaart.

